

Załącznik nr 17 do Zasad wdrażania RPO WP 2014-2020

Wytyczne w zakresie realizacji projektów w ramach Osi Priorytetowej 6 Integracja Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020

Gdańsk,

maj 2015 r.

SPIS TREŚCI

WSTĘP 3

1.	OGÓLNE ZASADY REALIZACJI PROJEKTÓW W RAMACH OSI PRIORYTETOWEJ 6	3
1.1.	KRYTERIUM EFEKTYWNOŚCI SPOŁECZNO - ZATRUDNIENIOWEJ.....	4
1.2.	POMIAR WSKAŹNIKA EFEKTYWNOŚCI ZATRUDNIENIOWEJ W PROJEKTACH	6
2.	ZASADY REALIZACJI PROJEKTÓW W RAMACH DZIAŁANIA 6.1 AKTYWNA INTEGRACJA	7
2.1.	USŁUGI AKTYWNEJ INTEGRACJI	7
2.2.	ZINDYWIDUALIZOWANE WSPARCIE.....	8
2.3.	PROJEKTY INSTYTUCJI POMOCY SPOŁECZNEJ I INTEGRACJI	9
2.4.	PROJEKTY PODMIOTÓW ZATRUDNIENIA SOCJALNEGO	11
2.5.	ORGANIZACJA STAŻY I PRAKTYK ZAWODOWYCH ORAZ ZAJĘĆ REINTEGRACJI ZAWODOWEJ W RAMACH PROJEKTÓW	12
2.6.	ORGANIZACJA SZKOLEŃ I KURSÓW W RAMACH PROJEKTÓW	15
3.	ZASADY REALIZACJI PROJEKTÓW W RAMACH DZIAŁANIA 6.2 USŁUGI SPOŁECZNE – ZASADY W TRAKCIE OPRACOWYWANIA	16
3.1.	DEINSTYTUCJONALIZACJA USŁUG SPOŁECZNYCH	16
3.2.	USŁUGI OPIEKUŃCZE I ASYSTENCKIE NAD OSOBAMI NIESAMODZIELNYMI	16
3.3.	USŁUGI WSPARCIA RODZINY I PIECZY ZASTĘPCZEJ	16
4.	ZASADY REALIZACJI PROJEKTÓW W RAMACH DZIAŁANIA 6.3 PODMIOTY EKONOMII SPOŁECZNEJ – ZASADY W TRAKCIE OPRACOWYWANIA	16
4.1.	PODMIOTY REALIZUJĄCE PROJEKTY.....	16
4.2.	TWORZENIE MIEJSC PRACY W PRZEDSIĘBIORSTWACH SPOŁECZNYCH	16
4.2.1.	REKRUTACJA UCZESTNIKÓW	16
4.2.2.	PRYZNANIE ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA TWORZENIE MIEJSC PRACY	16
4.2.3.	WSPARCIE POMOSTOWE.....	16

WSTĘP

Wytyczne zostały wydane na podstawie art. 7 ustawy z dnia 11 lipca 2014 roku o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie 2014-2020 (Dz.U. z 2014 poz. 1146), zwaną dalej „ustawą wdrożeniową”.

1. OGÓLNE ZASADY REALIZACJI PROJEKTÓW W RAMACH OSI PRIORYTETOWEJ 6

1. Wsparciem w ramach Osi mogą być objęte:
  - a. wyłącznie osoby lub rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym spełniające przesłankę ubóstwa albo osoby lub rodziny doświadczające wielokrotnego wykluczenia społecznego rozumianego jako wykluczenie z powodu więcej niż jednej z przesłanek, o których mowa w definicji wskaźnika produktu „Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie”¹ oraz ich otoczenie, o ile odbywa się ono wraz ze wsparciem dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz jest niezbędne dla skutecznego wsparcia tych osób,
  - b. podmioty ekonomii społecznej²/przedsiębiorstwa społeczne, podmioty, o których mowa w art. 4 ust.2 pkt 2 i 3 ustawy o spółdzielniach socjalnych oraz osoby fizyczne (w szczególności zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym) w ramach Poddziałania 6.3.1 Podmioty ekonomii społecznej- mechanizm ZIT oraz Poddziałania 6.3.2 Podmioty ekonomii społecznej,
  - c. Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne oraz podmioty ekonomii społecznej/przedsiębiorstwa społeczne w ramach Poddziałania 6.3.3 Koordynacja rozwoju sektora ekonomii społecznej.
2. Wsparcie w ramach Osi jest komplementarne z Programem Operacyjnym Pomoc Żywnościowa 2014-2020, zwanym dalej „PO PŻ”, współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 223/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (Dz. Urz. UE L 72 z 12.03.2014, str. 1) oraz ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. W związku z tym:
  - a. preferowane do objęcia wsparciem są osoby lub rodziny korzystające z PO PŻ, a zakres wsparcia dla tych osób lub rodzin nie może powielać działań, które dana osoba lub rodzina otrzymała lub otrzymuje z PO PŻ w ramach działań towarzyszących, o których mowa w PO PŻ;
  - b. informacje o wybranych do dofinansowania projektach (w szczególności nazwa beneficjenta i jego dane kontaktowe oraz okres realizacji projektu) przekazywane są przez IZ RPO WP 2014-2020 organizacjom partnerskim na terenie województwa pomorskiego, tj. Caritas Polska, Federacji Polskich Banków Żywnościowych, Polskiemu Czerwonemu Krzyżowi, Polskiemu Komitetowi Pomocy Społecznej ;

¹ Zgodnie z Zasadami pomiaru wskaźników w projekcie dofinansowanym z Europejskiego Funduszu Społecznego.

² Zgodnie z definicją zamieszczoną w SzOOP RPO WP 2014-2020.

- c. beneficjent jest zobowiązany do poinformowania organizacji partnerskich, o których mowa w pkt b), o prowadzonej rekrutacji do projektu, a także do ustalenia z tą organizacją zakresu działań towarzyszących, które otrzymuje dana osoba lub rodzina w ramach PO PŻ.
3. W celu zapewnienia demarkacji pomiędzy OP 5 a OP 6 w zakresie wsparcia osób bezrobotnych, wsparcie w ramach OP 6 kierowane jest wyłącznie do osób, wobec których zastosowanie wyłącznie instrumentów i usług rynku pracy jest niewystarczające i istnieje konieczność zastosowania w pierwszej kolejności instrumentów aktywnej integracji o charakterze społecznym, w tym do osób oddalonych od rynku pracy i skierowanych do objęcia Programem Aktywizacja i Integracja w oparciu o ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2013 r. poz. 647, z późn. zm.).
4. W celu zapewnienia skoordynowanej i komplementarnej realizacji projektów na poziomie lokalnym wskazana jest realizacja projektów w partnerstwie, w szczególności w partnerstwie jednostek samorządu terytorialnego z jednostkami spoza sektora finansów publicznych, w szczególności z podmiotami ekonomii społecznej i przedsiębiorcami. Natomiast w sytuacji, gdy projekt jest realizowany wyłącznie przez sektor publiczny, część zadań w ramach takiego projektu jest zlecana jednostkom spoza sektora finansów publicznych, w szczególności podmiotom ekonomii społecznej na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
5. Możliwe jest zastosowanie w ramach projektów skutecznych i efektywnych rozwiązań, instrumentów, narzędzi i metod pracy wypracowanych w ramach projektów innowacyjnych Programu Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki lub PO WER.
6. W odniesieniu do projektów przewidujących bezpośrednie wsparcie dla osób lub rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w ramach Działania 6.1 Aktywna Integracja oraz Poddziałania 6.3.1 Podmioty ekonomii społecznej- mechanizm ZIT i Poddziałania 6.3.2 Podmioty ekonomii społecznej stosowane są kryteria wyboru projektów dotyczące efektywności społeczno-zatrudnieniowej. W celu weryfikacji spełnienia tych kryteriów beneficjenci zostają zobowiązani w decyzji lub umowie o dofinansowanie projektu do przedstawienia informacji niezbędnych do ich weryfikacji.

1.1. KRYTERIUM EFEKTYWNOŚCI SPOŁECZNO - ZATRUDNIENIOWEJ

1. Efektywność społeczno-zatrudnieniowa pokazuje efekty reintegracji uczestników projektu osiągnięte w wyniku realizacji ścieżki udziału w projekcie.
2. Efektywność społeczno-zatrudnieniowa jest mierzona wśród uczestników projektu względem ich sytuacji w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie, a więc w odniesieniu do stopnia wykluczenia społecznego uczestników projektu w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie.
3. Kryterium efektywności społeczno-zatrudnieniowej oznacza odsetek uczestników projektu, którzy po zakończeniu udziału w projekcie rozpoczęli udział w określonych poniżej formach aktywizacji lub nauce albo podjęli zatrudnienie lub samozatrudnienie, liczony w stosunku do łącznej liczby uczestników projektu zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym:
  - a. rozpoczęli udział w aktywizacji społecznej, a więc w m.in. następujących formach wsparcia: terapia, psychoterapia, grupa wsparcia, klub samopomocy, WTZ, KIS. Ten rodzaj efektywności jest mierzony w odniesieniu do uczestników projektu, którzy przystąpili do projektu jako osoby głęboko wykluczone społecznie, ze złożonymi ograniczeniami indywidualnymi, bez motywacji do podejmowania jakiegokolwiek

- aktywności, wymagające wzmocnienia motywacji i podstawowych kompetencji społecznych;
- b. rozpoczęli udział w aktywizacji społeczno-zawodowej, a więc w m.in. następujących formach wsparcia: udział w pracach społecznie użytecznych, uczestnictwo w CIS. Ten rodzaj efektywności jest mierzony w odniesieniu do uczestników projektu, którzy przystąpili do projektu jako osoby głęboko wykluczone społecznie i ze złożonymi ograniczeniami indywidualnymi, jednak zmotywowane do udziału w procesie aktywizacji społeczno-zawodowej i do tego przygotowane (np. we wcześniejszych etapach aktywizacji), wymagające wzmocnienia kompetencji społecznych i wyposażenia w kompetencje i kwalifikacje potrzebne na rynku pracy;
  - c. rozpoczęli udział w aktywizacji zawodowej, a więc udział m.in. w formach wsparcia przewidzianych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015 r. poz. 149, z późn. zm.) (z wyłączeniem prac społecznie użytecznych), pracę w ZAZ lub udział w formach wsparcia przygotowujących do zatrudnienia lub samozatrudnienia w ramach usług OWES. Ten rodzaj efektywności jest mierzony w odniesieniu do uczestników projektu, którzy przystąpili do projektu jako osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które wymagają wsparcia w zakresie rozwoju kompetencji społecznych i wzmocnienia kompetencji i kwalifikacji zawodowych;
  - d. rozpoczęli naukę w formach szkolnych. Ten rodzaj efektywności jest mierzony w odniesieniu do osób wymienionych w lit. a - c.
  - e. podjęli zatrudnienie lub samozatrudnienie (również w ramach spółdzielni socjalnej lub innego przedsiębiorstwa społecznego oraz w ramach ZAZ), zgodnie z zasadami opisanymi w Podrozdziale 1.2, z zastrzeżeniem, że przy pomiarze efektywności zatrudnieniowej w Osi Priorytetowej 6 uwzględnia się osoby, które uzyskały zatrudnienie w wyniku wsparcia dotacyjnego, udzielanego przez Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej w ramach Poddziałania 6.3.1 Podmioty ekonomii społecznej - mechanizm ZIT i Poddziałania 6.3.2 Podmioty ekonomii społecznej. Ten rodzaj efektywności jest mierzony w odniesieniu do uczestników projektu, którzy przystąpili do projektu jako osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które wymagają wzmocnienia kompetencji i kwalifikacji zawodowych oraz uzupełniając wsparcia w zakresie kompetencji społecznych.
- 4. Kryterium efektywności społeczno-zatrudnieniowej jest weryfikowane w terminie do trzech miesięcy od zakończenia udziału w projekcie.
  - 5. Przy pomiarze efektywności społeczno-zatrudnieniowej za zakończenie udziału w projekcie należy uznać zakończenie uczestnictwa w formie lub formach wsparcia realizowanych w ramach projektu - zgodnie ze ścieżką udziału w projekcie. Zakończenie udziału w projekcie z powodu podjęcia zatrudnienia wcześniej niż uprzednio było to planowane należy uznać za zakończenie udziału w projekcie zgodnie z zaplanowaną ścieżką udziału w projekcie.
  - 6. Potwierdzenie osiągnięcia kryterium efektywności społeczno-zatrudnieniowej następuje na podstawie dostarczonych przez uczestnika projektu dokumentów potwierdzających udział w aktywizacji społecznej, społeczno-zawodowej lub zawodowej, naukę w formach szkolnych, podjęcie zatrudnienia lub samozatrudnienia, np. zaświadczenie o udziale w KIS, kopia indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego, kopia umowy o pracę lub umowy

cywilnoprawnej, zaświadczenie z zakładu pracy o zatrudnieniu, zaświadczenie potwierdzające rejestrację działalności gospodarczej.

1.2. POMIAR WSKAŹNIKA EFEKTYWNOŚCI ZATRUDNIENIOWEJ W PROJEKTACH

1. Kryterium dotyczące wskaźnika efektywności zatrudnieniowej mierzone jest w stosunku do uczestników, którzy zakończyli udział w projekcie i określa minimalny odsetek uczestników, którzy powinni podjąć zatrudnienie w wyniku objęcia wsparciem w projekcie.
2. W umowie o dofinansowanie projektu Beneficjent zostanie zobowiązany do pomiaru efektywności zatrudnieniowej w projekcie oraz do przedstawienia w trakcie rozliczania projektu informacji niezbędnych do weryfikacji tego kryterium, zgodnie z następującymi warunkami:
  - a. efektywność zatrudnieniowa jest mierzona wśród uczestników projektu, którzy w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie byli osobami bezrobotnymi lub osobami biernymi zawodowo;
  - b. zakończenie udziału w projekcie to zakończenie uczestnictwa w formie lub formach wsparcia realizowanych w ramach projektu EFS - zgodnie ze ścieżką udziału w projekcie. W przypadku projektów, których celem jest podjęcie zatrudnienia, zakończenie udziału w projekcie z powodu podjęcia pracy wcześniej, niż uprzednio było to planowane, należy uznać za zakończenie udziału w projekcie zgodnie z zaplanowaną ścieżką;
  - c. zatrudnienie to podjęcie pracy w oparciu o: stosunek pracy, stosunek cywilnoprawny, samozatrudnienie;
  - d. kryterium efektywności zatrudnieniowej w przypadku stosunku pracy należy uznać za spełnione jeżeli uczestnik projektu zostanie zatrudniony na nieprzerwany okres co najmniej trzech miesięcy, przynajmniej na ¼ etatu. Istotna jest data rozpoczęcia pracy (nawiązania stosunku pracy) wskazana w dokumencie stanowiącym podstawę nawiązania stosunku pracy. W liczbie osób pracujących na podstawie stosunku pracy należy uwzględniać wyłącznie uczestników zatrudnionych co najmniej na okres trzech miesięcy i przynajmniej na ¼ etatu. Tym samym, co do zasady powinna to być jedna umowa (lub inny dokument będący podstawą nawiązania stosunku pracy) zawarta w związku z nawiązaniem stosunku pracy na minimum trzy miesiące i przynajmniej na ¼ etatu. Niemniej, dopuszcza się również sytuacje, w których uczestnik udokumentuje fakt podjęcia pracy na podstawie kilku umów (lub innych dokumentów stanowiących podstawę do nawiązania stosunku pracy), pod warunkiem potwierdzenia zatrudnienia na łączny okres trzech miesięcy;
  - e. w przypadku, gdy uczestnik projektu rozpoczął realizację zadań na podstawie umowy cywilnoprawnej, warunkiem uwzględnienia takiej osoby w liczbie uczestników projektu, którzy podjęli zatrudnienie po zakończeniu wsparcia jest spełnienie dwóch przesłanek: umowa cywilnoprawna jest zawarta na minimum trzy miesiące oraz wartość umowy jest równa lub wyższa od trzykrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalanego na podstawie przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za pracę. W przypadku umowy o dzieło, w której nie określono czasu trwania umowy, wartość umowy musi być równa lub

wyższa od trzykrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalanego na podstawie przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za pracę;

- f. warunkiem uwzględnienia uczestnika projektu, który po zakończeniu udziału w projekcie podjął działalność gospodarczą w liczbie osób pracujących jest dostarczenie dokumentu potwierdzającego fakt prowadzenia działalności gospodarczej przez okres minimum trzech miesięcy następujących po dacie zakończenia udziału w projekcie. W przypadku podjęcia samozatrudnienia, należy brać pod uwagę datę rozpoczęcia działalności gospodarczej, nie zaś sam moment dokonania rejestracji firmy;
- g. z kryterium efektywności zatrudnieniowej są wyłączone osoby, które podjęły samozatrudnienie, w wyniku otrzymania w ramach projektu współfinansowanego z EFS zwrotnych lub bezzwrotnych środków na podjęcie działalności gospodarczej. Oznacza to, iż kryterium należy mierzyć w stosunku do wszystkich uczestników, którzy zakończyli udział w projekcie z wyjątkiem osób, które otrzymały środki na podjęcie działalności gospodarczej ze środków EFS.
- h. zatrudnienie subsydiowane jest uwzględniane w kryterium efektywności zatrudnieniowej pod warunkiem realizacji tej formy wsparcia poza projektami współfinansowanymi ze środków EFS. W liczbie pracujących nie uwzględnia się zatem osoby, która została zatrudniona (zatrudnienie subsydiowane) w ramach projektu współfinansowanego z EFS;
- i. w celu potwierdzenia podjęcia zatrudnienia jest wystarczające dostarczenie przez uczestnika projektu dokumentów potwierdzających podjęcie pracy lub samozatrudnienia (np. kopia umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej, zaświadczenie z zakładu pracy o zatrudnieniu, zaświadczenie potwierdzające rejestrację działalności gospodarczej, zaświadczenie PUP o wyrejestrowaniu z rejestru bezrobotnych z powodu podjęcia pracy). Beneficjent zobowiązuje uczestników projektu do dostarczenia dokumentów potwierdzających zatrudnienie po zakończeniu udziału w projekcie - o ile uczestnik ten podejmie zatrudnienie;
- j. kryterium efektywności zatrudnieniowej mierzone jest do trzech miesięcy od zakończenia przez uczestnika udziału w projekcie.

2. ZASADY REALIZACJI PROJEKTÓW W RAMACH DZIAŁANIA 6.1 AKTYWNA INTEGRACJA

2.1. USŁUGI AKTYWNEJ INTEGRACJI

1. Celem aktywnej integracji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym jest przywrócenie możliwości lub zdolności uzyskania zatrudnienia lub innej formy aktywności społecznej, rozwinięcie lub wzmocnienie samodzielności życiowej i społecznej oraz zapobieganie procesom ubóstwa, marginalizacji i wykluczenia społecznego.
2. Wsparcie osób, rodzin, środowisk lub lokalnych społeczności zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym odbywa się z wykorzystaniem usług aktywnej integracji o charakterze:
  - a. społecznym, których celem jest przywrócenie lub wzmocnienie kompetencji społecznych, zaradności, samodzielności i aktywności społecznej, obejmujących m.in.:
    - i) poradnictwo psychologiczne lub psychospołeczne,
    - ii) warsztaty terapeutyczne kształtujące umiejętności osobiste,

- iii) poradnictwo prawne i obywatelskie,
- iv) wsparcie środowiskowe (np.: animacja pracy, asysta, streetworking),
- v) pracę socjalną w przypadku projektów realizowanych przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej;
- b. zawodowym, których celem jest pomoc w podjęciu decyzji dotyczącej wyboru lub zmiany zawodu, wyposażenie w kompetencje i kwalifikacje zawodowe oraz umiejętności pożądane na rynku pracy, obejmujących m.in.:
  - i) kursy, szkolenia,
  - ii) poradnictwo zawodowe,
  - iii) pośrednictwo pracy,
  - iv) staże,
  - v) zajęcia reintegracji zawodowej u pracodawców,
  - vi) subsydiowane zatrudnienie,
  - vii) usługi, w tym asystenckie pomagające uzyskać lub utrzymać zatrudnienie w szczególności w początkowym okresie zatrudnienia;
- c. edukacyjnym, których celem jest wzrost poziomu wykształcenia lub jego dostosowanie do potrzeb rynku pracy, obejmujących m.in.:
  - i) skierowanie i sfinansowanie zajęć szkolnych, związanych z uzupełnieniem wykształcenia na poziomie podstawowym, gimnazjalnym, ponadgimnazjalnym lub policealnym oraz kosztów z nimi związanych,
  - ii) zajęcia ukierunkowane na rozwój zainteresowań i aspiracji edukacyjnych,
  - iii) usługi wspierające aktywizację edukacyjną (np. poprzez brokera edukacyjnego³).
- 3. W przypadku wsparcia na tworzenie nowych podmiotów, Beneficjent jest zobowiązany poprzez zapisy w decyzji/umowie o dofinansowanie projektu do zachowania ich trwałości przez okres co najmniej 2 lat od momentu zakończenia realizacji projektu. IZ RPO WP 2014-2020 weryfikuje spełnienie warunku trwałości po okresie wskazanym w decyzji/umowie o dofinansowanie projektu.
- 4. W ramach aktywnej integracji nie są finansowane turnusy rehabilitacyjne, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

2.2. ZINDYWIDUALIZOWANE WSPARCIE

1. Proces wsparcia osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym odbywa się w oparciu o **ścieżkę reintegracyjną**, stworzoną indywidualnie dla każdej osoby, rodziny, z uwzględnieniem diagnozy sytuacji problemowej, zasobów, potencjału, predyspozycji, potrzeb. Ścieżka reintegracji to najczęściej długotrwały proces reintegracji osób lub rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym i wyprowadzania tych osób z ubóstwa lub wykluczenia społecznego za pomocą zestawu kompleksowych i zindywidualizowanych form wsparcia, pozwalających na reintegrację tych osób lub rodzin. Ścieżka reintegracji może być realizowana w ramach jednego projektu (ścieżka udziału w projekcie) lub – ze względu na złożoność problemów i potrzeb danej osoby lub rodziny – wykraczać poza ramy jednego projektu i być

---

³ Broker edukacyjny - pośrednik między klientem a rynkiem szkoleniowym. Doradca edukacyjny dobiera kierunek, rodzaj, poziom szkolenia, konfrontując je z potrzebami rynku uwzględniając przy tym certyfikację, koszty szkolenia i indywidualne możliwości psychofizyczne i ekonomiczne klienta.

kontynuowana w innym projekcie lub pozaprojektowo. Może być realizowana przez jedną lub kilka instytucji, zazwyczaj w sposób sekwencyjny.

2. Działania w zakresie aktywizacji zawodowej stanowią ostatni element realizacji ścieżki reintegracyjnej, zaś działania w zakresie aktywizacji edukacyjnej muszą być powiązane z działaniami w zakresie aktywizacji zawodowej.
3. W odniesieniu do osób, których ścieżka reintegracyjna zakłada utworzenie przedsiębiorstwa społecznego lub zatrudnienie w takim przedsiębiorstwie, wsparcie jest kontynuowane w ramach Poddziałania 6.3.1 Podmioty ekonomii społecznej - mechanizm ZIT lub Poddziałania 6.3.2 Podmioty ekonomii społecznej.
4. W ramach ścieżki reintegracyjnej, obok usług aktywnej integracji, mogą być realizowane usługi społeczne, jeżeli jest to niezbędne dla zapewnienia indywidualizacji i kompleksowości wsparcia dla konkretnej osoby, rodziny, środowiska czy lokalnej społeczności i przyczynia się do realizacji celów aktywnej integracji, o których mowa w Podrozdziale 2.1 pkt 1, przy czym wsparcie jest skoncentrowane na osobie i jej potrzebach, a nie na rozwijaniu usług.

2.3. PROJEKTY INSTYTUCJI POMOCY SPOŁECZNEJ I INTEGRACJI

1. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w ramach realizowanych projektów wykorzystują kontrakt socjalny, programy aktywności lokalnej.
2. Kontrakty socjalne są realizowane poprzez usługi aktywnej integracji, w tym pracę socjalną z osobą lub rodziną. Praca socjalna jest traktowana jako usługa aktywnej integracji o charakterze społecznym i obowiązkowo stosowana w projektach przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej. Projekty obejmujące wyłącznie pracę socjalną nie są przyjmowane do dofinansowania. W ramach realizacji kontraktu socjalnego obowiązkowa jest realizacja „ścieżki reintegracji” obejmującej co najmniej trzy z usług aktywnej integracji. Dobór usług musi być adekwatny do potrzeb i możliwości uczestnika projektu. Może być dokonany zarówno spośród usług jednej grupy jak i kilku grup.
3. Programy aktywności lokalnej są realizowane poprzez usługi aktywnej integracji, w tym pracę socjalną ze społecznością lokalną, animację lokalną lub organizowanie społeczności lokalnej. Program aktywności lokalnej skierowany jest do osób w ramach konkretnego środowiska lub członków danej społeczności. Oznacza to, że w ramach programu można prowadzić działania aktywizacyjne adresowane do osób mieszkających na pewnej przestrzeni, obejmującej obszar gminy, dzielnicy, osiedla, sołectwa, wsi. Może to być środowisko grupy zawodowej lub społecznej (np. osób z niepełnosprawnościami), mieszkańców bloku czy nawet kilku rodzin mieszkających w okolicy. W przypadku realizacji programu aktywności lokalnej w ramach projektu, obowiązkowe jest zastosowanie, co najmniej czterech usług aktywnej integracji, z tym że każda z osób uczestniczących w projekcie musi skorzystać co najmniej z jednej usługi. Dobór usług musi być adekwatny do potrzeb i możliwości uczestnika projektu.
4. Zakończenie udziału w kontrakcie socjalnym, programie aktywności lokalnej powinno przyczynić się do wzrostu kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych odbiorcy tych działań, umożliwiając powrót do życia społecznego, w tym docelowo powrót na rynek pracy i aktywizację zawodową. Zakończenie udziału w projekcie oznacza:
  - a) zakończenie przez daną osobę udziału w formach wsparcia przewidzianych dla tej osoby – zgodnie z zaplanowaną w projekcie „ścieżką reintegracji”.

- b) zakończenie przez daną osobę udziału w środowiskowych formach wsparcia przewidzianych dla tych osób – zgodnie z zaplanowanym w projekcie programem aktywności lokalnej
  - c) zakończenie przez daną osobę udziału w formach wsparcia przed zakończeniem „ścieżki reintegracji” lub programu aktywności lokalnej wskutek uzyskania zatrudnienia.
5. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, nie wdrażają samodzielnie instrumentów aktywizacji zawodowej. Wdrożenie tych instrumentów w ramach projektów ww. jednostek jest możliwe wyłącznie przez podmioty wyspecjalizowane w zakresie aktywizacji zawodowej. Usługi aktywnej integracji o charakterze zawodowym są realizowane w szczególności przez:
- a. partnerów projektowych jednostki organizacyjnej pomocy społecznej wybranych zgodnie z ustawą z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020, w szczególności powiatowe urzędy pracy lub organizacje pozarządowe posiadające status instytucji szkoleniowej lub agencji zatrudnienia;
  - b. powiatowy urząd pracy, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w tym w zakresie Programu Aktywizacja i Integracja;
  - c. podmioty, którym zlecono zadanie publiczne na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w szczególności podmioty, o których mowa w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (tj. CIS i KIS), spółdzielnie socjalne oraz organizacje pozarządowe posiadające status instytucji szkoleniowej lub agencji zatrudnienia;
  - d. inne podmioty utworzone lub podlegające tej samej jednostce samorządu terytorialnego co jednostka organizacyjna pomocy społecznej.
6. Ze środków EFS nie są finansowane bierne formy pomocy w postaci zasiłków. Świadczenia te mogą być uznane za wkład własny do projektu.
7. Sfinansowaniu mogą podlegać:
- a) koszty opieki nad dzieckiem lub osobą zależną (na czas realizacji zajęć), poniesione przez osobę będącą uczestnikiem zajęć lub koszty zorganizowania zajęć z dziećmi lub osobami zależnymi osób będących uczestnikami zajęć;
  - b) koszty ubezpieczenia zdrowotnego uczestnika projektu;
  - c) koszty dojazdów uczestników projektu oraz osób z ich otoczenia, które korzystają z instrumentów aktywnej integracji, a w przypadku uczestników z niepełnosprawnościami (ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności) również ich opiekunów, związane z uczestnictwem w kursach, poradnictwie, szkoleniach, konsultacjach i innych zajęciach, związanych z realizacją projektu;
  - d) koszty wyżywienia dla uczestników projektu oraz osób z ich otoczenia, które korzystają z usług aktywnej integracji, a w przypadku uczestników z niepełnosprawnościami (ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności) także ich opiekunów, podczas zajęć wynikających z zaplanowanej ścieżki reintegracji;
  - e) kierowanie i sfinansowanie badań profilaktycznych lub specjalistycznych w związku z możliwością podjęcia zatrudnienia;
  - f) koszty ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków uczestników projektu.
8. Kalkulowany koszt wsparcia (dotyczy wydatków na usługi aktywnej integracji) na osobę aktywizowaną w ramach kontraktu socjalnego (lub jego odmiany) wynosi do 6 000,00 zł; kwota

ta stanowi koszt uśredniony na osobę lub rodzinę na realizację kontraktu socjalnego. W ramach programu aktywności lokalnej koszt wsparcia wynosi do 4 000,00 zł na osobę.

9. W przypadku, gdy beneficjent stwierdzi konieczność ponoszenia wydatków w ramach kontraktu socjalnego lub programu aktywności lokalnej w innej, przeciętnie wyższej wysokości niż wynika z określonych w pkt 8 limitów, ma możliwość wykazania kosztów jednostkowych w szczegółowym budżecie projektu we wniosku o dofinansowanie realizacji projektu.
10. W przypadku realizacji staży w ramach kontraktu socjalnego, staże powinny być wyodrębnione jako osobne zadanie w projekcie. W opisie zadania należy wykazać szacunkową liczbę uczestników skierowanych na staż z podaniem wymiaru czasowego (np. 3 miesiące, 6 miesięcy). W ramach stażu finansowane mogą być wydatki związane z:
  - dojazdem uczestnika na staż i powrotu do miejsca zamieszkania w przypadku odbywania stażu poza miejscem zamieszkania;
  - stypendium stażowym, zgodnie z obowiązującymi stawkami w PUP (pkt. 53 Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (z późn. zm.));
  - wynagrodzeniem opiekuna stażu, o ile będzie to uzasadnione w odniesieniu do specyfiki grupy docelowej/uczestników skierowanych na staż.

2.4. PROJEKTY PODMIOTÓW ZATRUDNIENIA SOCJALNEGO

1. Kompleksową usługą aktywnej integracji jest zestaw usług świadczonych przez podmioty zatrudnienia socjalnego, o których mowa w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. 2003 nr 122 poz. 1143, z późn. zm.) - Centra Integracji Społecznej i Kluby Integracji Społecznej.
2. Centrum Integracji Społecznej, realizuje reintegrację zawodową i społeczną przez następujące usługi:
  - a. kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiąganie pozycji społecznych dostępnych osobom niepodlegającym wykluczeniu społecznemu;
  - b. nabywanie umiejętności zawodowych oraz przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych;
  - c. naukę planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem, zwłaszcza przez możliwość osiągnięcia własnych dochodów przez zatrudnienie lub działalność gospodarczą;
  - d. uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi.
3. Czas dziennego pobytu uczestnika w Centrum nie może być krótszy niż 6 godzin. Kierownik Centrum opracowuje miesięczny program zajęć w Centrum.
4. Kierownik Centrum zapewnia uczestnikom:
  - a. szkolenie w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy;
  - b. przeprowadzenie odpowiednich badań lekarskich;
  - c. odzież roboczą i obuwie robocze;
  - d. bezpieczne i higieniczne warunki uczestnictwa w zajęciach, w tym środki ochrony indywidualnej.
5. Uczestnikom zajęć w Centrum przysługuje zaopatrzenie z tytułu wypadku w trakcie pobytu w Centrum na podstawie przepisów o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach.

6. Uczestnikom zajęć w Centrum przysługuje nieodpłatnie jeden posiłek dziennie w trakcie pobytu. Okres próbny w Centrum trwa 1 miesiąc. W okresie próbnym uczestnik otrzymuje świadczenie integracyjne w wysokości 50% zasiłku dla bezrobotnych.
7. Po pomyślnym zakończeniu okresu próbnego, kierownik ośrodka pomocy społecznej, na wniosek kierownika Centrum, kwalifikuje uczestnika do uczestnictwa w zajęciach w Centrum.
8. Okres uczestnictwa w zajęciach w Centrum może trwać do 11 miesięcy. Jeżeli analiza stanu realizacji programu uzasadnia potrzebę przedłużenia okresu uczestnictwa w zajęciach w Centrum, także w przypadku tworzenia spółdzielni socjalnej lub podjęcia działalności gospodarczej przez uczestnika zajęć w Centrum, kierownik Centrum, na wniosek lub po zasięgnięciu opinii pracownika socjalnego Centrum, może przedłużyć okres uczestnictwa w zajęciach do 6 miesięcy.
9. W okresie uczestnictwa w zajęciach w Centrum, na wniosek uczestnika, kierownik Centrum przyznaje świadczenie integracyjne w wysokości zasiłku dla bezrobotnych.
10. W Klubach Integracji Społecznej można organizować w szczególności:
  - a. działania mające na celu pomoc w znalezieniu pracy na czas określony lub na czas wykonania określonej pracy, w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy u pracodawców, wykonywania usług na podstawie umów cywilnoprawnych oraz przygotowanie do podjęcia zatrudnienia lub podjęcia działalności w formie spółdzielni socjalnej;
  - b. prace społecznie użyteczne;
  - c. roboty publiczne;
  - d. poradnictwo prawne;
  - e. działalność samopomocową w zakresie zatrudnienia, spraw mieszkaniowych i socjalnych;
  - f. staże, o których mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.
11. Warunkiem uczestnictwa w Klubie Integracji Społecznej jest realizacja kontraktu socjalnego, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej.
12. Okres uczestnictwa w Klubie Integracji Społecznej jest ustalany indywidualnie z każdym z uczestników.

2.5. ORGANIZACJA STAŻY I PRAKTYK ZAWODOWYCH ORAZ ZAJĘĆ REINTEGRACJI ZAWODOWEJ W RAMACH PROJEKTÓW

1. Wsparcie w postaci staży i praktyk realizowane w ramach projektów **jest zgodne z Europejską Ramą Jakości Staży i Praktyk oraz Polską Ramą Jakości Praktyk i Staży.**
2. Beneficjent zawiera z organizatorem stażu umowę o zorganizowanie stażu/praktyki zawodowej określając w szczególności:
  - a. nazwę formy wsparcia;
  - b. dane uczestnika projektu odbywającego staż: imię i nazwisko, PESEL, data urodzenia, adres zameldowania/zamieszkania;
  - c. dane opiekuna uczestnika projektu odbywającego staż/praktykę zawodową,
  - d. datę rozpoczęcia i zakończenia stażu/praktyki zawodowej;
  - e. numer i tytuł projektu, w ramach którego realizowany jest staż/praktyka zawodowa;
  - f. zakres stażu/praktyki zawodowej;

- g. zobowiązanie pracodawcy do zapewnienia należytej realizacji stażu/ praktyki zawodowej zgodnie z ustalonym programem.
- 3. Staż/praktyka zawodowa odbywa się według programu stanowiącego załącznik do umowy. Przy ustalaniu programu powinny być uwzględnione predyspozycje psychofizyczne i zdrowotne, poziom wykształcenia oraz dotychczasowe kwalifikacje zawodowe uczestnika projektu.
- 4. Program powinien określać:
  - a. nazwę zawodu lub specjalności, której program dotyczy według obowiązującej klasyfikacji zawodów i specjalności,
  - b. zakres zadań wykonywanych przez uczestnika stażu/praktyki zawodowej,
  - c. rodzaj uzyskiwanych kwalifikacji lub umiejętności zawodowych,
  - d. treści edukacyjne, które stażysta/praktykant ma przyswoić podczas trwania stażu/praktyki zawodowej oraz cele edukacyjno – zawodowe planowane do osiągnięcia przez uczestnika stażu/praktyki zawodowej,
  - e. harmonogram realizacji stażu/praktyki zawodowej,
  - f. sposób potwierdzenia nabytych kwalifikacji lub umiejętności zawodowych,
  - g. dane opiekuna osoby objętej programem stażem/praktyką zawodową.
- 5. Staż/praktyka odbywa się na podstawie umowy zawartej między organizatorem a stażystą/ praktykantem zawierającej podstawowe informacje, takie jak:
  - a. warunki przebiegu stażu/praktyki,
  - b. okres trwania,
  - c. przewidywane wynagrodzenie,
  - d. miejsce wykonywania prac,
  - e. zakres obowiązków,
  - f. dane opiekuna stażu/praktyki.
- 6. Staż/praktyka zawodowa nie trwa dłużej niż 12 miesięcy kalendarzowych. Osoba odbywająca staż/praktykę zawodową powinna wykonywać czynności lub zadania w wymiarze nie przekraczającym 40 godzin tygodniowo i 8 godzin dziennie.
- 7. Podmiot przyjmujący na staż/praktyk:
  - a. zapewnia odpowiednie stanowisko pracy stażysty/praktykanta wyposażone w niezbędne sprzęty, narzędzia i zaplecze, zgodnie z programem stażu/praktyki i potrzebami uczestnika projektu wynikającymi ze specyfiki zadań wykonywanych przez stażystę/praktykanta, wymogów technicznych miejsca pracy, a także niepełnosprawności lub stanu zdrowia;
  - b. szkoli stażystę/praktykanta na zasadach przewidzianych dla pracowników w zakresie BHP, przepisów przeciwpożarowych oraz zapoznaje go z obowiązującym regulaminem pracy na stanowisku, którego dotyczy staż/praktyka zawodowa;
  - c. sprawuje nadzór nad odbywaniem stażu/praktyki zawodowej w postaci wyznaczenia opiekuna stażu/praktyki zawodowej;
  - d. monitoruje postępy i nabywanie nowych umiejętności przez stażystę/praktykanta, a także stopień realizacji treści i celów edukacyjno-zawodowych oraz regularnie udziela stażystę/praktykantowi informacji zwrotnej;
  - e. wydaje stażystę/praktykantowi - niezwłocznie po zakończeniu stażu/praktyki zawodowej - dokument potwierdzający odbycie stażu/praktyki zawodowej. Dokument potwierdzający odbycie stażu/praktyki zawodowej zawiera następujące informacje: datę rozpoczęcia i zakończenia stażu/praktyki zawodowej, cel i program stażu/praktyki zawodowej, opis zadań wykonanych przez stażystę/praktykanta, opis celów edukacyjno-zawodowych

- i kompetencji uzyskanych przez stażystę/praktykanta w wyniku stażu oraz ocenę stażysty/praktykanta dokonaną przez opiekuna stażu/praktyki zawodowej.
8. Organizator stażu/praktyki zawodowej może ponosić koszty związane z organizacją stażu/praktyki zawodowej obejmujące:
    - a. przygotowanie stanowiska pracy dla stażysty/praktykanta;
    - b. podróże służbowe stażysty/praktykanta;
    - c. ubezpieczenie stażysty/praktykanta;
    - d. wynagrodzenie opiekuna stażysty/praktykanta w wysokości nie wyższej niż stypendium wypłacane jednemu stażysty/praktykantowi, rozliczane jako refundacja przez instytucję organizującą staż/praktykę zawodową kosztów faktycznie poniesionych na tę część wynagrodzenia opiekuna stażysty/praktykanta, która odpowiada obowiązkom dotyczącym opieki nad stażystą/praktykantem, przy czym opiekun stażysty/praktykanta wykonuje swoje obowiązki w ramach dotychczasowej formy zaangażowania przez podmiot przyjmujący na staż/praktykę zawodową, w ramach dotychczasowych godzin zaangażowania. Nie jest dopuszczalne zawieranie dodatkowych umów cywilnoprawnych z opiekunem stażysty/praktykanta dotyczących opieki nad stażystą/praktykantem.
  9. W okresie odbywania stażu/praktyki stażysta/praktykantowi przysługuje stypendium w wysokości 120% kwoty zasiłku, o którym mowa w art. 72 ust. 1 pkt 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Stypendium za niepełny miesiąc ustala się, dzieląc kwotę przysługującego stypendium przez 30 i mnożąc przez liczbę dni kalendarzowych przypadających w okresie, za które przysługuje stypendium. Wyjątek stanowi nieobecność z powodu choroby udokumentowana stosownym zaświadczeniem lekarskim.
  10. Osoby pobierające stypendium podlegają obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu, jeżeli nie mają innych tytułów rodzących obowiązki ubezpieczeń społecznych zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Podstawą wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne tych osób stanowi kwota wypłacanego stypendium, jeżeli z zawartej umowy na realizację stażu/praktyki zawodowej wynika prawo tej osoby do uzyskiwania świadczenia z tytułu uczestnictwa w stażu/praktyce zawodowej. Płatnikiem składek jest beneficjent.
  11. Na wniosek uczestnika projektu odbywającego staż/praktykę zawodową pracodawca jest obowiązany do udzielenia dni wolnych w wymiarze 2 dni za każde 30 dni kalendarzowych odbywania stażu/ praktyki zawodowej u pracodawcy. Za dni wolne przysługuje stypendium. Za ostatni miesiąc odbywania stażu/praktyki zawodowej pracodawca jest obowiązany udzielić dni wolnych przed upływem terminu zakończenia stażu/ praktyki zawodowej u pracodawcy.
  12. Uczestnik projektu pobierający stypendium traci prawo do pobierania świadczeń wypłacanych przez powiatowy urząd pracy.
  13. Beneficjent na wniosek pracodawcy, może pozbawić uczestnika projektu możliwości kontynuowania stażu/praktyki zawodowej w przypadku:
    - a. nieusprawiedliwionej nieobecności podczas więcej niż jednego dnia pracy;
    - b. naruszenia podstawowych obowiązków określonych w regulaminie pracy;
    - c. naruszenia przez uczestnika przepisów prawa i regulaminu pracy;
    - d. nierealizowania programu stażu/ praktyki zawodowej.
  14. Beneficjent na wniosek uczestnika projektu może rozwiązać z pracodawcą umowę o odbyciu stażu/ praktyki zawodowej w przypadku nierealizowania przez pracodawcę warunków odbycia stażu/ praktyki zawodowej.

15. Umowa zostaje rozwiązana w przypadku, gdy uczestnik projektu podczas odbywania stażu/praktyki zawodowej podejmie pracę zarobkową.
16. Stażysta wykonuje swoje obowiązki pod nadzorem opiekuna stażu/praktyki. Na jednego opiekuna stażu/praktyki nie może przypadać więcej niż 6 stażystów/praktykantów.
17. Stażysta/praktykant wykonuje zadania na przygotowanym zgodnie z zasadami BHP i przepisami przeciwpożarowymi stanowisku pracy.

2.6. ORGANIZACJA SZKOLEŃ I KURSÓW W RAMACH PROJEKTÓW

1. Szkolenia są zgodne ze zdiagnozowanymi potrzebami i potencjałem uczestnika projektu.
2. Usługi szkoleniowe są realizowane przez instytucje posiadające wpis do Rejestru Instytucji Szkoleniowych prowadzonych przez Wojewódzki Urząd Pracy.
3. Szkolenia otwarte mogą być realizowane jedynie w uzasadnionych przypadkach, w odniesieniu do umiejętności miękkich dla osób, u których zidentyfikowano konieczność nabycia takich umiejętności.
4. Efektem szkolenia/kursu jest nabycie kwalifikacji zawodowych lub nabycie kompetencji potwierdzonych odpowiednim dokumentem.
5. Nabycie kwalifikacji lub kompetencji jest weryfikowane poprzez przeprowadzenie odpowiedniego ich sprawdzenia np. w formie egzaminu.
6. Osobom uczestniczącym w szkoleniach lub kursach przysługuje stypendium w wysokości nie większej niż 120 % zasiłku, o którym mowa w art. 72 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 674, z późn. zm.) pod warunkiem, że liczba godzin szkolenia lub kursu wynosi nie mniej niż 150 godzin miesięcznie – w przypadku niższego miesięcznego wymiaru godzin, wysokość stypendium ustala się proporcjonalnie.
7. Kwotę stypendium wypłacanego osobie odbywającej kurs/szkolenie, należy rozumieć jako:
  - niepomniejszoną o zaliczkę na podatek dochodowy od osób fizycznych, z uwagi na objęcie kwoty stypendium zwolnieniem, gdyż zgodnie z art. 21 ust. 1 pkt. 136 i 137 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 361, z późn. zm.) zwolnione z poboru podatku dochodowego są płatności na realizację projektów w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, otrzymane z Banku Gospodarstwa Krajowego, z wyłączeniem płatności otrzymanych przez wykonawców oraz środki finansowe otrzymane przez uczestnika projektu jako pomoc udzielona w ramach programu finansowanego z udziałem środków europejskich, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 885 z późn. zm.);
  - niepomniejszoną o składkę na ubezpieczenie zdrowotne, gdyż zgodnie z art. 83 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2008 roku Nr 164, poz. 1027, z późn. zm.) w przypadku nieobliczania zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych przez płatnika, (zgodnie z przepisami ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych od przychodów stanowiących podstawę wymiaru składki innych niż określone w ust. 2 tego artykułu), składkę na ubezpieczenie zdrowotne obliczoną za poszczególne miesiące obniża się do wysokości 0,00 zł. Zatem, z uwagi na fakt niepobierania zaliczek na podatek dochodowy od świadczeń wypłacanych uczestnikom projektów istnieje podstawa do naliczania składki zdrowotnej, przy

czym sama składka zdrowotna będzie wynosiła 0,00 zł. Równocześnie płatnik powinien ująć składki w wysokości 0,00 zł w deklaracji DRA;

- niepomniejszoną o składki społeczne, które na podstawie art. 16 ust. 9 a ustawy z dnia 13 października 1998 r., o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1442 z późn. zm.) finansuje w całości beneficjent (w związku z tym dodatkowo, oprócz kwoty stypendium, powinny one zostać uwzględnione przez beneficjenta w budżecie projektu).

3. ZASADY REALIZACJI PROJEKTÓW W RAMACH DZIAŁANIA 6.2 USŁUGI SPOŁECZNE – ZASADY W TRAKCIE OPRACOWYWANIA

3.1. DEINSTYTUCJONALIZACJA USŁUG SPOŁECZNYCH

3.2. USŁUGI OPIEKUŃCZE I ASYSTENCKIE NAD OSOBAMI NIESAMODZIELNYMI

3.3. USŁUGI WSPARCIA RODZINY I PIECZY ZASTĘPCZEJ

4. ZASADY REALIZACJI PROJEKTÓW W RAMACH DZIAŁANIA 6.3 PODMIOTY EKONOMII SPOŁECZNEJ – ZASADY W TRAKCIE OPRACOWYWANIA

4.1. PODMIOTY REALIZUJĄCE PROJEKTY

4.2. TWORZENIE MIEJSC PRACY W PRZEDSIĘBIORSTWACH SPOŁECZNYCH

4.2.1. REKRUTACJA UCZESTNIKÓW

4.2.2. PRZYZNANIE ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA TWORZENIE MIEJSC PRACY

4.2.3. WSPARCIE POMOSTOWE